

Velfærd i Danmark siden 2001

Store skattelettelser og færre offentligt ansatte pr. borger

Over de sidste 20 år er der givet milliarder i skattelettelser. Siden 2001 er skatter og afgifter sat ned, så provenuet i dag er 45-50 mia. kr. lavere om året. Samtidig er antallet af offentligt ansatte pr. borger faldet. Velfærden har brug for et løft. For 1 mia. kr. kan den offentlige beskæftigelse med øges med omkring 2.000 flere sygeplejersker, lærere eller socialrådgivere.

af analytiker **Sune Caspersen**
og senioranalytiker **Jon Nielsen**

11. november 2019

Analysens hovedkonklusioner

- Over de sidste knap 20 år er skatter og afgifter blevet lettet med omkring 45-50 mia. kr. Det skyldes bl.a., at mellemskatten er blevet afskaffet, topskattegrænsen er blevet forhøjet, og der er indført et beskæftigelsesfradrag. Hertil kommer skattestoppet.
- I samme periode fra år 2001 er antallet af offentligt ansatte pr. borger faldet i Danmark. I 2001 var der omkring 144 offentligt ansatte pr. 1.000 borgere. I dag er det antal faldet til lidt mere end 134 offentligt ansatte pr. 1.000 borgere. Især efter 2010 er det blevet færre offentligt ansatte pr. borger.
- Hvis man bruger 1 mia. kr. på flere sygeplejersker, lærere, socialrådgivere, SOSU'er eller HK'ere kan man ansætte omkring 1.900-2.500 fuldtidsansatte.

Kontakt

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33557728
Mobil 28368750
mh@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Store skattelettelser i sidste regeringsperiode

De sidste mange år har der været smalhals i den offentlige sektor. Siden 2015 har det offentlige forbrug ikke fulgt med befolkningsudviklingen. Samtidig har der været givet skattelettelser.

Siden regeringsskiftet i juni 2015 er der blevet uddelt store skatte- og afgiftslettelser. De aftalte skattelettelser under den tidligere Venstreledet-regering skønnes umiddelbart at reducere statens og kommunernes indtægter med 18 mia. kr. i 2019 stigende til 27 mia. kr. i 2025.

Nogle af pengene forventes dog at løbe tilbage i statskassen, da skatteborgerne med flere penge i hænderne øger deres forbrug og opsparing, hvilket giver højere indtægter fra moms og afgifter. Herudover forventer man, at skattelettelserne giver et øget incitament til at arbejde, også kaldet dynamiske effekter, hvilket ligeledes gør det samlede regnestykke billigere. Derfor ender skatte- og afgiftslettelserne med at koste statskassen ca. 18 mia. kr. efter tilbageløb og adfærd, hvis man anvender Finansministeriets regneprincipper, som det fremgår af tabel 1.

Tabel 1. Skatte- og afgiftslettelser under Løkkes regeringer siden 2015

	2019	2025
	Mia. kr.	
Umiddelbar provenuvirkning	17,9	27,2
Provenu efter tilbageløb og adfærd	11,9	18,3

Anm.: 2019-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Skatteministeriet.

Op imod 50 mia. kr. i skattelettelser siden 2001

Det er ikke kun under den forrige regering, at indkomstskatten og afgifterne generelt er blevet sænket. Over de sidste knap 20 år er skatter og afgifter blevet sat ned, så skatteprovenuet umiddelbart er omkring 45-50 mia. kr. lavere om året, som tabel 2 viser.

Det skyldes bl.a., at mellemskatten er blevet afskaffet, topskattegrænsen er blevet forhøjet, og der er indført et beskæftigelsesfradrag. Hertil kommer skattestoppet. Tages der højde for tilbageløb af moms og afgifter falder den årlige mindreprovenu til 35-40 mia. kr. Der findes desværre ikke opgørelser af provenuvirkningen fra ændret adfærd i perioden.

Tabel 2. Sammentælling af skatte- og afgiftslettelser vedtaget i perioden 2001-2019

	Mia. kr.
Umiddelbart varigt mindreprovenu	45-50
Varigt mindreprovenu efter tilbageløb	35-40

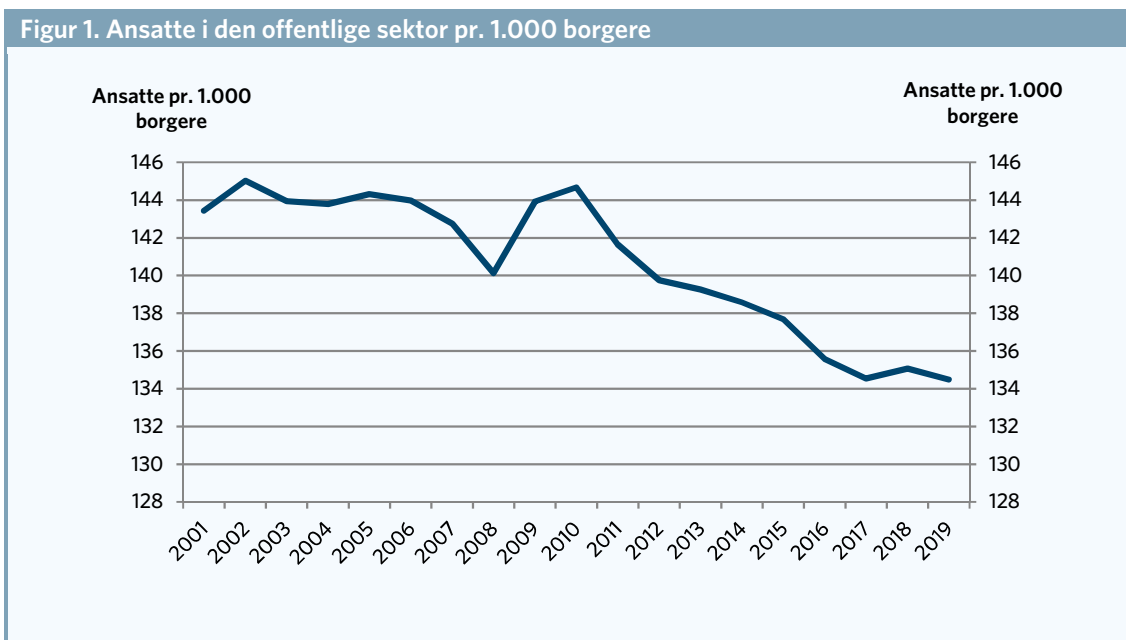
Anm.: 2019-niveau.

Kilde: AE på baggrund af Skatteministeriet.

Færre offentligt ansatte pr. borger siden 2001

I samme periode fra år 2001, hvor der er givet store skattelettelser, har vi samtidig set, at antallet af offentligt ansatte pr. borger faldet i Danmark.

Tilbage i 2001 var der omkring 144 offentligt ansatte pr. 1.000 borgere. I dag er det antal faldet til lidt mere end 134 offentligt ansatte pr. 1.000 borgere. Figur 1 viser antallet af offentligt ansatte pr. 1.000 borgere. Især efter 2010 er det blevet færre offentligt ansatte pr. boger.

Anm.: Beskæftigelsen er ekskl. orlov. 2019 er prognoseår baseret på Opdateret 2025-forløb fra august 2018.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Finansministeriet.

1 pct.point øget bundskat giver knap 12 mia. kr.

Ønsker man at øge skatteindtægterne til fx at finansiere offentlig velfærd, kan man hæve bundskatten. Bundskatten er karakteriseret ved at have en meget bred skattebase, da kun skattepligtige med en meget lav indkomst, som ligger under personfradraget, ikke betaler bundskat.

Forhøjer man bundskattesatsen med 1 pct.-point skønnes det umiddelbart at øge skatteprovenuet med 11,7 mia. kr. Når man hæver skatterne, indregner man dog på samme måde som ved skattelettelser et tilbageløb af moms og afgifter og virkning af ændret adfærd. Efter tilbageløb og adfærd skønnes en forhøjelse af bundskatten med 1 pct.-point at give et merprovenu på ca. 8,4 mia. kr. Det fremgår af tabel 3.

Tabel 3. Provenuvirkning ved at forhøje bundskattesatsen med 1 pct.-point

	Mia. kr.
Umiddelbar provenuvirkning	11,7
Provenu efter tilbageløb	9,0
Provenu efter tilbageløb og adfærd	8,4

Anm: Opgjort i 2019-niveau med 2025-skatteregler. Det skrå skatteloft for personlig indkomst forhøjes parallelt med forhøjelsen af bundskattesatsen. Skatteloftet på positiv nettokapitalindkomst holdes uændret. Der er forudsat tilbageløb af moms og afgifter på 23 pct. og en selvfinansieringsgrad ved ændret adfærd på 8 pct.

Kilde: AE på baggrund af Lovmodellens datagrundlag.

Hvor mange offentligt ansatte kan man få for 1 mia. kr.?

Vil man ansætte flere i den offentlige sektor, så koster det penge. Nedenfor har vi set på, hvad man kan få for 1 mia. kr.

Den offentlige beskæftigelse kan øges med 2.400 personer for 1 mia. kr., hvis man bruger midlerne på et generelt løft af den offentlige beskæftigelse og kun anvender midlerne på lønsum. Det svarer til 2.100 fuldtidsbeskæftigede. Det fremgår af tabel 4, der viser den ekstra beskæftigelse i den offentlige sektor for 1 mia. kr.

Hvis man indregner, at flere ansatte kræver ekstra udgifter til udstyr mv. (overhead), så kan man ikke ansætte helt så mange for 1 mia. kr. I så fald kan man ansætte 2.000 personer svarende til 1.700 fuldtidsbeskæftigede. Vi har brugt en standardantagelse om, at overhead svarer til 20 pct. af lønnen. I beregningen har vi fastholdt den fordeling mellem stillingsgrupper, som de offentligt ansatte har i dag.

Tabel 4. Ekstra offentlig beskæftigelse for 1 mia. kr. - generelt løft

	Kun lønsum		Lønsum og overhead	
	Personer	Fuldtidsbeskæftigede	Personer	Fuldtidsbeskæftigede
Generelt løft af den offentlige beskæftigelse	2.400	2.100	2.000	1.700

Anm: Beregnet ud fra Finansministeriets fremskrivning for den samlede offentlige lønsumsudgift i 2019. Lønnen omfatter direkte bruttoløn, arbejdsgiverbidrag til sociale ordninger, herunder et tilregnet pensionsbidrag svarende til værdien af den pensionsret, som tjenestemænd m.fl. har optjent. Overheadsatsen er fastsat til 20 pct. ligesom i FiU Alm.del 2018-19 - svar på spørgsmål 478. Omregnet fra personer til fuldtidsbeskæftigede vha. det gennemsnitlige antal timer pr. beskæftiget blandt både offentligt og privat ansatte og en årsnorm på 1642,8 timer/år.
 Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet.

Hvis man ikke bruger midlerne på et generelt løft, men udelukkende ansætter folk inden for bestemte stillingsgrupper, ser billedet anderledes ud.

Hvis man bruger 1 mia. kr. på flere sygeplejersker, lærere eller socialrådgivere, og man ser bort fra overhead, kan man ansætte 1.900-2.100 fuldtidsansatte inden for de tre stillingsgrupper. Hvis man indregner ekstra udgifter til overhead, kan man ansætte 1.600-1.700 fuldtidsansatte inden for de tre grupper.

Hvis man anvender pengene på pædagoger, SOSU'er eller udvalgte HK-grupper, rækker de til 2.300-2.500 fuldtidsansatte personer, når man ser bort fra overhead. 1 mia. kr. rækker til 1.900-2.100 fuldtidsansatte i de tre grupper, når man påregner overheadudgifter.

Tabel 5. Ekstra offentlig beskæftigelse for 1 mia. kr. - løft af specifikke stillingsgrupper

	Kun lønsum		Lønsum og overhead	
	Personer	Fuldtidsbeskæftigede	Personer	Fuldtidsbeskæftigede
Sygeplejersker	2.300	2.000	1.900	1.700
Skolelærere	2.200	1.900	1.800	1.600
Socialrådgivere	2.400	2.100	2.000	1.700
Pædagoger	2.600	2.300	2.200	1.900
SOSU-personale	2.800	2.400	2.300	2.000
HK'ere i kommuner/regioner	2.900	2.500	2.400	2.100

Anm: Beregnet ud fra de lønniveauer for fuldtidsansatte sygeplejersker, SOSU-personale, skolelærere og pædagoger, som fremgår af FiU Alm.del 2018-19 svar på spørgsmål 478 og 255. Lønniveauerne for socialrådgivere og HK'ere er trukket fra KRL efter samme metode som i FIU-svarene. Socialrådgivere dækker 'Socialrådg./socialformidlere, KL' og 'Socialrådgivere, Regioner', mens HK'ere dækker udvalgte grupper under 'Administration og it mv.'. Lønudgiften indeholder grundløn, særlig feriegodtgørelse, pensionsbidrag, genetillæg samt centrale og lokale tillæg. Overheadsatsen er fastsat til 20 pct. ligesom i FIU-svarene. Omregnet fra fuldtidsansatte til personer vha. det gennemsnitlige antal timer pr. beskæftiget blandt både offentligt og privat ansatte og en årsnorm på 1642,8 timer/år.
 Kilde: AE på baggrund af Finansministeriet og KRL.

Tallene i tabel 5 er vel at mærke ikke helt sammenlignelige med det overordnede tal i tabel 4. For det første har vi i tabel 4 taget udgangspunkt i antal personer og omregnet til fuldtidsbeskæftigede. I tabel 5 har vi taget udgangspunkt i lønnen for fuldtidsansatte og omregnet til personer. Det kan give en forskel, bl.a. fordi fuldtidsansattes timetal ikke nødvendigvis svarer til den årsnorm, vi har lagt til grund for beregningen. Desuden er den underliggende lønudgift pr. medarbejder opgjort lidt forskelligt i de to beregninger.